

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszkó István lelkészhez Rákoskeresztúrra Pest megye) küldendő ☒ ☒

SZERKESZTIK:
RAFFAY SÁNDOR NOSZKÓ ISTVÁN
 budapesti lelkész. rákoskeresztúri lelkész.
 FŐMUNKATÁRSÁK:
SCHOLTZ ÖDÖN BLATNICZKY PÁL
 ágfalvi esperes-lelkész. cinkotai lelkész.
GÖMÖRY JÁNOS ALEXY LAJOS
 eperjesi főgym. igazgató. ceglédi nyug. ig. tanító.

Megjelenik hetenként egy iven
 A lap ára:
 Egész évre . . . . . 12 K
 Félévre . . . . . 6 K
 Negyedévre . . . . . 3 K
 Egyes szám ára . . . . . 40 f
 Hirdetések és pályázatok ára:
 Egész oldal . . . . . 40 K
 Állandó hirdetések megvezetés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Egyházi közigazgatásunk egyszerűsítése.** Balla Jenő. — Cikkek: **Október 31. mint kötelező ünnep.** Fenyves Ede. — **Katonai lelkészefünk.** Miles. — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Egyházi közigazgatásunk egyszerűsítése.

Mennél közelebb jutunk a zsinat megnyitásához, annál élénkebb érdeklődés nyilvánul annak működése felé, annál több kíváncsisággal nézünk hozandó határozatai és az általa megállapítandó törvények elé. És ez egészen természetes. A megalkotandó új zsinati törvények évekre, sőt évtizedekre alapozzák meg magyarhoni evangélikus egyházunk életviszonyait s ezzel együtt a messze jövő számára tovább fejlődését.

Az érdeklődés megélénkülése örömmel tapasztalható az egyházi sajtó hasábjain is. A sajtó lehetőséget nyújt arra, hogy azok is hozzászólhassanak a kérdésekhez, akik nem lévén tagjai a zsinatnak, ott nézetüknek kifejezést nem adhatnak. Így veszem magamnak azt a bátorságot, hogy az Órálló hasábjain szerény véleményemet a közeledő zsinat alkalmából ezúttal egyházi közigazgatásunk egyszerűsítésének kérdésében elmondjam.

A tiszai kerület tevékeny püspöke által az egyházkerületben levő lelkészi értekezletek elé tűzött kérdések közül a tiszavidéki egyházmegye lelkészi egyesülete elnökének megbízásából nekem volt szerencsém azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy vannak-e egyházunk szervezetében

olyan hiányosságok, amelyek megszüntetése céljából szervezeti változtatások kívánatosak volnának?

A kérdéssel foglalkozván, arra az eredményre jutottam s az egyházmegyei lelkészegyesület gyűlésén azt fejtettem ki, hogy evangélikus egyházunk jelenlegi szervezetében egyik legnagyobb hiányosságnak tartom azt, hogy közigazgatásunk sem nem olcsó sem nem gyors, sem nem alapos. Ennek oka pedig az, hogy jelenlegi szervezetünk mellett a kormányzati, a közigazgatási tennivalók a közgyűlésekre vannak bízva minden fokozaton, s a közgyűlések csak ritkán tarthatók, megtartásuk költséges, a közgyűlések adminisztratív tennivalók végzésére nem alkalmasak.

Ezt a véleményemet magáévá tette az egyházmegyei lelkészegyesület. Ennek felterjesztése folytán foglalkozott azzal a tiszai kerületi lelkész egyesület, majd ennek felterjesztése folytán a MELE. Mindezekben a helyeken helyesléssel találkozott úgy a közgyűléseknek adminisztratív tennivalók végzésére kevésbé alkalmas voltának megállapítása, mint a javaslatba hozott orvoslási módokat: alakíttassanak minden fórumon kisebb, mozgékonyabb, könnyebben összehívható, olcsóbban összeülhető testületi szervezetek s bizassék azokra a tulajdonképeni közigazgatás körében felmerülő ügyek intézése, a köz-

gyűlések számára csak a nagyobb, általánosabb érdekű kérdések tartassanak fenn.

Nevezzük ezeket a kisebb testületeket akár egyháztanácsoknak, egyházmegyei-, egyházkerületi- és egyetemes egyháztanácsoknak, akár konzisztoriumoknak, akár — én ezt ajánlanám — közigazgatási bizottságoknak, — a név mellékes. A lényeg az volna és legyen, hogy az egyszerű közigazgatási tennivalók ezek hatáskörébe utaltassanak. Ezeknek segítségével a közigazgatás körében felmerülő kérdések könnyebben, olcsóbban és ami fő: gyorsabban és alaposabban volnának elintézhetőek. Alaposabban azért, mert ezekbe a bizottságokban hozzáértő egyének kerülnének be, akik nem töltenék el a drága időt haszon nélküli szófecsérlésekkel s nem terelnék el a figyelmet a tárgyhoz nem tartozó részleteknek per longum et latum való fejtegetésével, — miként ezt közgyűléseinken, föl egészen az egyetemes közgyűlésig, számtalanszor tapasztalhatjuk.

Ez volna tehát az egyik eszköz egyházi közigazgatásunk megegyszerűsítésére.

Rendkívül szerencsés gondolatnak tartom emellett az Órállóban felvetett azt az eszmét, hogy az egyes ügyeknek, illetve minden egyes ügynek, egészen az egyetemig való felelőssége is megszüntetendő; vagyis megszüntetendő volna a jelenlegi négy, egymás fölötti fórum rendszere. Az Órállóban megjelent közlemény a kérdést egyháztörténeti alapon fejtegette. Én mint gyakorlati közigazgatási tisztviselő, gyakorlati közigazgatási szempontból vizsgálva a kérdést, találom azt fölötte szerencsés és megvalósítandó gondolatnak.

A világi közigazgatási eljárás egyszerűsítéséről szóló 1901 évi törvény mondotta ki és szabályozza azt, hogy közigazgatási ügyekben a harmadfoku határozat (intézkedés) ellen fellebbezést helye egyáltalán nincsen. De még tovább is megy ez a gyakorlatban immár több mint egy évtizede kipróbált és bevált tör-

vény. Kimondja nevezetesen azt is, hogy az elsőfokúval érdemben egybehangzó másodfoku határozat (intézkedés) ellen sincsen helye felelősségnek, kivéve a községek és városok javadalmait, vagyionát és gazdaságát, valamint az ezek kezelése alatt álló alapokat érdeklő határozatokat.

Miért ne lehetne ezt a rendszert egyházi közigazgatásunkban is meghonosítani? Ha valakinek aggodalmai volnának abban a tekintetben, hogy esetleg a másodfoku hatóságok is févedhetnek, akkor, amikor egyértelmű határozatot hoznak az elsőfokúval, ugyancsak a világi közigazgatás módjára biztosítandó volna az elsőfokúval érdemben egybehangzó másodfoku határozat ellenében a felülvizsgálati kérelem joga, ami abban különbözik a felelősségtől, hogy az annak elbírálásra hivatott felső fórum csak azt vizsgálja, vajjon az alsóbb foku hatóságok nem sértettek-e törvényt, vagy törvényes jogszabályt s ha ilyet talál, megsemmisíti az alsófoku hatóságok határozatait s azokat új eljárásra utasítja; de maga a felső hatóság nem határoz érdemben.

Ugyanez, illetőleg ehhez hasonló a felelősségi eljárás az igazságszolgáltatásban. Ott is bevált a gyakorlatban. Bizonyára beválnék egyházi közigazgatásunkban is.

Még további egyszerűsítés lehetne az, hogy bizonyos, eddig hivatalból minden esetben felsőbbhatósági jóváhagyás alá terjesztendő kisebb jelentőségű ügyekre kimondandó volna, — miként ezt nemrégiben egy a városokra hozott törvény kimondotta, — hogy azok felsőbbhatósági jóváhagyást egyáltalán nem igényelnek. Csak a felelősségi határidőt kell azokra beárni s ha nem felelősségtetnek az ilyen ügyekben hozott határozatok, végrehajthatók.

Ezeknek egyházi közigazgatásunkba beillesztése jelentékenyen meggyorsítaná megegyszerűsítését. A lüktető élet pedig azt kívánja, hogy lépést tartson

vele egyházunk. Igyekezzenek a kellő gyorsasággal intézni saját ügyeit, mert nagyon is el talál maradni a nagy versenyben, melynek neve mindennapi élet! Vessünk számot ennek a mindennapi életnek a követelményeivel; mi látjuk a hasznát.

Balla Jenő

egyházfelügyelő.

Október 31. miní kötelező ünnep.

Megünnepeltük ismét a reformáció emlékét. De nem *egy* napon és nem a *maga* napján. Egyházunkban az egységes egyöntetűség hiánya e napnak megünneplésében is mennyire szembe-tünő.

Vagy nem érdemli meg e nap, hogy a főbbi szürke napok tömegéből kiemeljük s az összes protestáns egyházak ez egy napot egységesen a megújított evangélium lélekemelő „Te Deum“-ává avassák?

Igenis, az egyházjavítás emléknapiját az év százados tradíció folytán a történelmi dátummal ellátott napon, október 31-én *kell megünnepelni*. Ezzel szemben semmiféle más nézet, vagy ellenérv meg nem állhat. Luther, keze Clio vésőjével markáns jegyekkel vágta bele e napot a historia éretáblájába. A változó idők sebes árja nem mosta le azt a szívek táblájáról sem, sőt mindjobban nő jelentőségében a lelki szabadságnak ezen értékes ünnepe, mely nemsokára négyszázadik évfordulójához közeledik.

Luther életének s egyéniségének szereplésével kimagaslik sok napnak emlékezete s mind-egyik rámutat az igazságért vívott küzdelemben nagy szellemének és erkölesi bátorságának vehemens kitöréseire. Hiszen az Elbe-kapui jelenet, vagy a vormsi bátor vallomás dátuma egyformán lehetett volna emléknapija a reformációnak.

De a történelem geniusza s a protestáns köztudat a wittenbergi októder 31-re mutatott rá, e dátumot huzta alá erősen, ezt a napot irta piros betűvel a reformáció naptárába.

Nagyon bölcsen és helyesen.

A 95. tétel nem a habozó, a tépelődő s az ingerkedéssel boszantott Luthernek vagdalkozása, hanem egy forrongó szellem tüzkohójából kipattant sístergő fényszikrák azok, miknek villanását észre venni és meglátni kellett az egész világnak,

Isten ígéből meritett igazságnak proklamálását jelentették e tételek. A kényszer nélküli, szabad meggyőződés erős visszhangjai

voltak a vakhit rajongásával üzött lélekvásárlással s a hitet sárba tipró nagyképű hatalom durva önkényével szemben.

Midőn ez eseményt naptárilag is megjelöljük, ünnepejük vele elsősorban az igazi benső vállalásos élet fellendülésének, a lelki ismeretbeli jogok érvényesülésének kezdő pontját, de felállítjuk vele egyben az emberiség művelődéstörténelmének egyik korszakos jelzőszlopát is.

Igazi protestáns ünnep. Méltó az istenesen érző, nemesen gondolkodó s a haladás és tökéletesedés ideáljaiért lelkesedő emberhez.

El is fogadta minden evangéliumi fundamentumon álló keresztyén egyház emlékűnnepül. Megérdemli tehát, hogy egy és ugyanazon napon az egész protestáns világ közös hálaérzésben összedobbanó szívekkel járuljon az igazság és szabadság Istenének trónszéke elé.

Azt mondják talán, hogy új ünnepnap kreálása ez. Nem. Ez az egység dokumentálása, egy megkülönböztetett nap jelentőségének kiváló kiemelése s meggyőződésszerű, erőteljes megpróbálása a reformáció eszméinek minden más irányzattal szemben.

Ezzel mi önmagunknak tartozunk. E nap mutassa meg, kih vannak velünk, kik ellenünk, kiknek szíve dobban Krisztusért, hitéért, szeretetéért, kinek keble buzog az erkölesi eszményért melyet követésül Ő mutatott meg.

Hadd lássa a világ, hogy van bennünk még hiterő, lángolás és erkölesi bátorság hitünk fundamentális igazságaira támaszkodva lelkesedéssel belekiáltani a világba, hogy élünk és vagyunk és lenni akarunk s eszméink mellett a küzdő teret fel nem adjuk és hogy fegyverbarátaink részére sorompóink mindenkor nyitva állanak.

Ha agresszív módon támadnak minket ellenfeleink: egyházi, társadalmi, politikai vagy tudományos színezetű alakulatok, mi sem szunyókálhatunk. Szavunkat hallja, erélyünket lássa, törekvéseinket méltányolja az eszmékben forrongó új század.

Erre pedig legalkalmasabb a reformáció ünnepének *egységes* megtartása.

Minő felemelő volna az, ha tudjuk, hogy egy napon, egy órában bugnak az ünnepre hívó harangok, felharsannak a prot. templomokban az „Erős vár a mi Istenünk“ lelkekbe markoló akkordjai s ha egy időben fakad fel a keblekből a vallomás: Nem szégyenlem a Krisztusnak evangéliomát, mert Istennek hatalma az minden hívőnek üdvösségére!

Ilyen gondolatok foglalkoztatták a zalai ág. h. ev. egyházmegye október 21-iki értekezletét s

kialakult az a vélemény, hogy helyes, ezélszerű és jogosult a reformáció ünnepének *október 31-én* való egységes megünneplése.

Az értekezlet megkéri az egyházmegye zsinati képviselőit, hogy ily értelemben a zsinat elé indítvánnyal járuljanak s az mondja ki magyarhoni evang. egyházunkra nézve kötelezőleg a reformáció ünnepének október 31-én való megünneplését. Továbbá keressen egyházunk módot arra, hogy református és unitárius testvéreink is hasonló határozattal tegyék ünneppé október 31-ét.

Az ünnep eszméje, tárgya egy. Wittenberg, Zürich, Genf voltak a feilobbanó fénysugarak forrása, áradjon szét azoknak világossága az összes protestánsokra. A megértés ez egy pontban legyen teljes.

Fenyves Ede.

Katonai lelkészetünk.

Ezer bajunk, sok sérelmeink között nem az utolsó az, a mely a hadseregnél szolgáló hitsorsosainkat éri, a mikor száz esztendő s törvényeink világos rendelkezései ellenére is legénységet és tiszteket egyaránt kivezényelnek a róm. kath. egyház ünnepeihez. Ujabbán pedig az ujoncok fölesketése is a róm. kath. lelkész végezte tábori mise keretében történik.

Ha jól emlékszem e lapok is reámutattak ezekre a visszaélésekre, de nem jelölték meg e bajnak gyökerét, a mely *katonai lelkészeinknek* a hadsereg körén belül elfoglalt *alárendelt helyzetében* keresendő. Az érvényben levő szabályzatok szerint mindössze hat tábori lelkész képviseli szentegyházunkat a hadseregben 179 más vallású lelkészszel szemben. Budapesten van egy tábori esperesünk, Bécsben, Pozsonyban, Kassán és Nagyszébenben egy-egy tábori lelkészünk s Mährisch-Weisskirchenben egy vallástanárunk. Ez a hat egyén végzi az összes lelkészi funkciókat és látja el az összes katonai iskolák vallás-oktatását az egész monarchia területén, egyre-egyre 2—5 hadtest területének a gondozása esvén, a nélkül, hogy *önálló autonom szervezete* volna a katonai lelkészség keretében s *szerves összefüggésben állna magyarhoni evangélikus egyetemes egyházunkkal.*

A baj alapgyökerét képező ezeken a hiányokon segíthetne a legközelebb összeülő *zsinat*. A jelenleg érvényben levő katonai szabályzat módot is nyújt erre. Az A—16. c. jelzésű s a katonalelkészek szolgálatát megállapító szabályzat 10. §-a szerint ugyanis a magyar honos tábori lelkészek a lelki gondozás és a lelkészi hivatal tekintetében a Budapesten székelő ev. egyetemes

gyűlésnek vannak alárendelve. A „Javaslatok“ 180 §-ba tehát d) pontként föl kell venni, *hogy az egyetemes gyűlés tagja a mindenkori magyar honos tábori püspök*, illetőleg ennek magyar honos helyettese, mint véleményező, tanácsadó, előadó segédszerve a nevezett legfőbb egyházi hatóságunknak.

Az evang. tábori lelkészség autonom szervezetének és szolgálati szabályzatának megállapításával, illetve a vonatkozó szabályzatoknak a vallásügyenlőséggel és ev. egyházunk szellemével megegyező átdolgozásával pedig *külön zsinati szakaszban az egyetemes gyűlés volna megbízandó.*

A mi most már ezt a *szabályzatot* illeti, ennek mindenek előtt ki kellene terjeszkednie a *létszámemelésére*. Lehetetlen ugyanis be nem látni hogy 6 ember nem gondozhatja a 16 hadtest területén, az egész monarchiában szétszórtan szolgáló evang. hitsorsosainkat. A parancsoló szükség és a vallásügyenlőség elve szerint szükség volna egy-egy lelkészre minden hadtestnél, a hadtestparancsnokság székhelyén, ez 16 lelkész. A nagyobb helyőrségek számára egy-egy összesen 5 lelkész; ezek az illető helyőrségi kórházakhoz lennének beosztva, mint a róm. kath. helyőrségi lelkészek. Szükség volna egy lelkészre a tengerészetnél, a hol egyáltalán nincs rendes ev. katonai lelkész. Szükség volna egy lelkész-vallástanárra Mährisch-Weisskirchenben és egy lelkészvallástanárra a kismartoni főreáliskolában, ezekenkívül két vallástanárra a kadefiskolák és két vallástanárra az alreáliskolák részére. Ezeket az intézeteket most az illetékes tábori lelkészek látogatják meg évenként egyszer, legfeljebb kétszer, a mikor 2—3 napig, napi 2—3 órában oktatják a növendékeket a vallástanban, hogy milyen eredménnyel, elképzelhetjük. Szükség és igazság szerint tehát legalább is 28 lelkészünknek kellene lennie, a kiknek élén állana a tábori püspök egy irodaigazgatóval vagy titkárral, úgy hogy tábori lelkészségünk összesen 30 személyből állana, a kik azután meg tudnák védeni és a katonai élet minden nyilvánításában biztosítani egyházunk érdekét.

Olyan intézménynél, a melynél a *rang* nagy szerepet játszik, a melynél esakis a magasabb rang ad tekintélyt úgy az egyénnek, mint az intézménynek, — *alacsonyabb rangu papsággal bíró egyháznak nincs semmi tekintélye.* Míg a róm. kath. tábori püspök az V. rangosztályban (vezérőrnagy.) van 14 ezer kor. jövedelemmel, egy róm. kath. tábori lelkész a VI-ban, 13 ezer korona fizetéssel, 19—20 a VII. és VIII-ban, 6—9 ezer korona javadalommal, addig a mi legmagasabb állást betöltő táb. lelkészünk, az esperes a VIII. rangosztályban van 4800 kor. gázssal, öt lelkészünk pedig a IX. rangosztályban 3—4400 koronával. Ime a *vallás,*

mint az előléptetés akadálya a XX. században és a hadseregénél, a hol állítólag minden felekezet egyenlő jogú! Még az altisztból left számfiszt is elérheti a VIII. rangosztályt, a melyet ev. lelkészi karunknak csak egy tagja: a tábori esperes érhet el! Nem vérig sértő, nem lealázó ez a helyzet? Hogyan védheti meg egyházunk érdekét a századosi rangban levő ev. tábori lelkész egy exellenciás urral, vagy akár csak a nálánál magasabb rangú róm. kath. pappal szemben is. Az a magasabb rangú egyszerűen ráparancsol, hogy hallgasson! Egyházunk érdeke parancsolja tehát, hogy a megalkotandó szabályzat gondoskodjék egy ev. tábori püspöki állás szervezéséről az V. rangosztályban; az esperes legyen a VI-ikban, a hadtestlelkészek a VII-ikben, a többiek pedig a VIII. és IX-ben.

Státusuk különben is jelenleg a levegőben lóg. A szabályzat szerint egyetemes gyűlésünk alá tartoznak. De nem hiszem, hogy egyetemes gyűlésünk legöregebb tagja is emlékeznék, hogy ez a nagytekintetű testület valaha is foglalkozott volna a katonalelkészek ügyével. A valóságban azonban ők máig is, a felekezetek közötti egyenlőség és viszonyosság dicső századában a róm. kath. tábori püspöknek vannak alárendelve. A cs. és kir. hadsereg, a felekezetnélküli magyar állam ezen legfontosabb szerve még a bécsi békekötést megelőző idők állapotában van ev. egyházunk szempontjából. S hogy ez nem rémkép, nem a sötétben látó agyvelő játéka, tessék elolvasni figyelmesen az A—16, c. jelzésű szabályzat 21.§-át, nevezetesen ennek 64 és köv. pontjait. Ezek szerint a róm. kath. tábori püspök megvizsgálja a katonai lelkészi kerületeket, meggyőződik, hogy megfelelően történik-e gondoskodás minden a cs. és kir. hadsereg szolgálatában álló személy választásos szükségletéről. Ő veszi át a megszüntetett csapattestek és intézmények eredeti anyakönyveit valamint az összes katonai lelkészségek részéről időnként hozzáküldendő anyakönyvi másodpéldányokat ő vizsgálja felül és őrizi meg. A róm. kath. hadtestlelkészek (superiorok) rendelkeznek ezen kívül a felett is, hogy hová vonuljanak és hová osztassanak be háboru esetén a tenyleges és tartalékos evang. tábori lelkészek.

Ez az egyházunk autonómiáját semmibe sem vevő szellem érvényesül a szabályzatnak a missziói utakra vonatkozó rendelkezésében (: A—16, c. 28§. 204 p.), a mely szerint lelkészeink csak azon helyőrségeket látogathatják meg, a melyekben legalább is 20 evang. katona van. Rendesen ép ezekben nincs egyházunk, templomunk, tehát ép ide kellene lelkészeinket és pedig évenként többször küldeni. Hiszen 12—14 katonának ép

úgy szüksége van Istenre, mint 20-nak vagy 200-nak, mert azok ép úgy szolgálnak, ugyanazon kötelességeket teljesítik, mint a többiek, legyen tehát ugyanannyi joguk is. A róm. kath. katonát havonta 1—2-szer vezetik templomba, a katonaságtól kitelhető minden ünnepélyességgel, zenekarral, miért ne látogathatná meg legalább negyedévenként az evangelikust is az ő papja?

De hát hogy tehetnék ezt, mikor az ev. tábori papság saját egyháza ügyeiben nem referálhat érdemlegesen, mert nem érintkezhetik közvetlenül a hadtestparancsnoksággal, mint ennek véleményező szerve, hanem csak az állomásparancsnokság útján, a mikor azután előterjesztései a róm. kath. hadtestlelkész, a superior véleményes javaslatai értelmében intézettek el. Ez pedig alig fog a mi egyházunk érdekében levő intézkedéseket javasolni. Sőt! Általában a szolgálati szabályzatok (:A—16, c. és J—1:) teljesen róm. kath. szellemben készítették, a római katolikus lelkészekre vonatkozó szabványok a legminuciózusabban kidolgozva, míg az evangélikusokra csak egy-két eldugott sort találni. Már a szabályzatot úgy kell megszerkeszteni: hogy azt félre ne lehessen érteni és mindent, a mi az evang. tábori papságra vonatkozik, külön részben kinyomatni, hogy a csapattestek is kellőképpen tájékozódhassanak. Mindenekelőtt az egységes adminisztrációt kell megszüntetni, mert az egység a róm. kath. és az evang. egyház között már régen megszűnt, az nem tartható fen a katonaságnál sem. Micsoda absurdum az, hogy a róm. kath. tábori püspök vezesse az evangélikusok lelki gondozását s ő gyakorolja a legfőbb felügyeletet! Egyházunknak autonómiája van s ennek érvényt kell szerezni a katonaságnál is. Legyen az ev. tábori lelkészség teljesen független a róm. katolikustól és ezzel teljesen egyenrangú és egyenjogú!

Ime a katonai lelkészetnek csak néhány mozzanatát, a vonatkozó szabályzatnak csak néhány intézkedését ragadom ki s milyen elmaradottság, milyen sötétség, szentegyházunk vérrel szerzett, békekötésekkel és országos törvényekkel megpecsételt jogainak milyen semmibe vevése tárul szemeink elé! Ezek a viszonyok igazán de profundis clamant ad synodum: szálljon sikra, védelmezze meg egy elsórangu állami intézmény nagy területén evang. szentegyházunk vitalis érdekeit?

Miles.

B E L É L E T.

Zsinati képviselők értekezlete. A *tiszai* egyházkerületben megválasztott zsinati képviselők a kerületi elnökség meghívása folytán nov. 4-én Miskolcra tartották meg értekezletüket, a mely *Szentiványi* Árpád ker. felügyelő és Geduly püspök elnöklete alatt nagyszámu küldöttek jelenlétében tartott tanácskozás eredményét az egyházkerület képviselőletében fogják a zsinati bizottsággal közölni. Dr. *Mikler* Károly előadása alapján, a kinek szép és gondos munkájáért az értekezlet elismerését nyilvánította, beható eszmecsere folyt a közigazgatás gyorsításának, olcsóbbá és alaposabbá tételének kérdései kapcsán az épen lapunk hasábjain felvetett fokozatos presbyteri szerv megvalósításán. Az értekezlet számos hozzászólás után belátva a mostani közigazgatási rendszeren való változtatás eminens szükségét, kívánatosnak tartja, hogy főként az egyes egyházkormányzati testületek elnökségeinek egyes taxative felsorolandó ügyekben való önálló hatásköre körvonaloztassék, a felebezést fórumok száma korlátoztassék és hogy a zsinat szoros határt vonjon az egymás fölé rendelt közigazgatási hatóságok hatáskörei között. Különös kidomborítást nyert, hogy két egybehangzó határozat ellen a felsőbb fórumoknak csupán cassatorius, vagyis formai felülvizsgálati joga biztosítottassék, főleg a kerületek és az egyházegyetemnek viszonyában. Az egyházi adózás és több hozzászólást provokált s annak hiányait mutatták reá a felszólalók. Az iskolákról szóló rész hiányai is felsoroltattak, valamint a törvénykezéstről szóló fejezetéi is. A nem evangélikus egyházi intézetekben működő vallásatanárok és hittoktatók kérdése is képezte a megbeszélés tárgyát. A püspököknek, a kerületi- és az egyetemes felügyelőknél a tervezetben 10 évre való választása ellen egyhangulag foglaltak állást a zsinati atyák. *Terray* Gyula főesperes hangot adott annak a felfogásnak, hogy a míg az államségélyek dotacionális törvényvel biztosítva nincsenek, addig lehetetlen törvényt alkotni különösen az adózási és a háztartási fejezeteket tekintve. Dégve megállapodás történt, hogy a zsinat alkalmával 20-20 korona napidijban ne csak az egyházi, hanem a világi képviselők is fognak részesülni a kerület pénztárából; a püspök és a ker. felügyelő 40-40 koronát kapnak napi díjúl. Lapunkban ezen megvitattott kérdések mind sorra kerülnek egyes cikkeinkben.

Templomavafások és canonica visitáció a Bánságban. Rövidesen már megemlékeztünk arról, hogy a *ferenczhalmi* renovált templomnak

október hó 26-ára kitűzött felavatásával kapcsolatban több bányási egyházban canonica visitáció volt. Erre vonatkozólag a következő értesítést vettük.

Nagy örömmünnepet ült október 26-án *Ferenczhalom* evang. népe. Ezen a napon adta át újra rendeltetésének ujonnan renovált 100 éves templomát, melyet közel 50,900 korona költséggel majdnem ujja varázsolt.

Emelte az ünnepély fényét, hogy *Scholtz* Gusztáv bányakerületi püspök személyesen avatta fel a szomszéd lelkészek nagy részvételével.

Szombaton érkezett a püspök az esti vonattal a fényárban uszó községbe *Ambrózy* Andor báró bányási esp. felügyelő és *Doleschall* Lajos főesperes kíséretében.

Ferenczhalom népe méltóan fogadta kedves főpásztorát. Nagy küldöttség várta már a szomszédos *Torontálvásárhely* vasuti állomásán, a helybeli állomáson pedig *Molnár* főszolgabíró és *Wittmann* községi bíró üdvözölték szívélyes szavakkal. Innen a menet a falu végen felállított s villanyvilágítással gyönyörűen kivilágított diadalkapun át, megszámlálhatatlan fáklyafényénél vonult be a községbe, harangzugas közepette, a lakosok kivilágított ablakai előtt.

A lelkészek előtt a helyi lelkész üdvözölte a presbyterium élén a magas vendéget, ki meghatva mondott köszönetet a nem várt meleg fogadtatásért.

Dasárnap gyönyörű napsugárás reggel köszöntötte e szép ünnepet. Az új harangok érces hangjára a falu apraja-nagyja sietett, hogy résztvehessen Isten dicsőítésében, ki az utóbbi idők nehéz küzdelmén oly kegyelmesen átségitette, újra egyek lévén hitben, reményben, szeretetben.

A hívők serege teljesen megföltötte a templomot, mely erre az alkalomra nagyon is kiesinynek bizonyult.

Közelből-távolból jöttek kedves vendégek, hogy szintén részt vehessenek a ferenczhalomiak örömeiben, csak a szomszédos *Panesova* városából 700 vendég vett részt az ünnepen.

10 órakor vonult be az orgona bugó hangja mellett a püspök az egyszerű, mégis oly izléses, kedves templomba.

Felzugott a kedvelt ének: „Nun danket alle Gott“, melynek elhangzása után *Doleschall* főesperes és *Zatkalik* herteledifalvi lelkész végezte az oltári szolgálatot.

Következett a ferenczhalomi helygyek fel-emelő karéneke, melyet ez alkalommal *Le* Rezső áll. el. isk. igazgató, mestere vezettet. utána pedig az egyházfő lépett az oltár elé s tartotta meg könnyekig megható avató beszédét és imáját. A legkeményebb szíveket is megindi-

totta gyönyörű alapgondolata: „Az Isten nem a kézzel csinált templomokban, de a szívek templomaiban lakik.“ Buzdított szeretetre, hit-hűségre annak nevében, kinek mindnyájan gyermekei vagyunk.

„Erős vár a mi Istenünk“ hangjai után a helyi lelkész tartotta meg beszédét a 121-ik zsoltár 1—2 versei alapján. Az egész felemelő istentiszteletet a püspök áldása és diszközgyűlés zárta be, ahol a püspök örömét fejezte ki az egyház állapota felett, az egyház nevében pedig a felügyelő mondott köszönetet.

Isteni tisztelet után fogadta a püspök az egyes küldöttségeket, melyek igen nagy számban jelentek meg. A járás nevében Gyertyánfi főbíró, a község nevében Wittmann bíró, a helybeli vöröskereszt egylet nevében Lemle Rezső, a református egyházak nevében Gaschal pancsovai lelkész, az ev. egyházak élén Doleschall főesperes, a ferenczhalomi presbyterium élén Méryi lelkész üdvözölték. A tantestületet Bárány kir. tanfelügyelő, az olvasó egyletet Dr. Jahrausz vezette. Tisztelegtek még: a gazdaegylet, az ipartestület, a tüzoltó egylet. Mindnyájan szeretetökről, tiszteletükről biztosították a szeretett főpásztort, ki könnyekkel szemében mondott köszönetet.

A nagy ünnepet diszebed zárta be, melyen számos felkőszöntő hangzott el lelkesen. Hétfőn a reggeli vonattal Nagylajosfalvára utazott a püspök kíséretével.

Október 27-én volt a *nagylajosfalvi* választékos izléssel renovált templomnak felavatása. Harangzugás közepette impozáns lovashandariumtól kísérve vonult a püspök a templom elé, ahol a zsoltárokat éneklő hívek, az ünneplő ruhába öltöztetett iskolás gyermekek és a gyülekezet apraja-nagyja várakozott egészen megtöltve a nagy templomot. Az avatási beszéd elhangzása után, amely a hívekre nagy hatást gyakorolt, *Doleschall* főesperes, helyi lelkész mondott magasröptű alkalmi prédikációt. Október 28-án *Nagybecskereken canonica* visitatio volt, amikor is a különben szép rendben talált egyházba a betegeskedő *Jeszenszky I.* lelkész mellé s. lelkész alkalmazása határozatott el. Az egyházlátogatás hivatalos részének végeztével Scholtz püspök a vármegye, a város, a katonaság és még sok testület tisztelgő küldöttségét fogadta, és a hátralevő időt a város nevezetességeinek, különösen a szépen gondozott temető megtekintésére fordította. Másnap *Tiszászentmiklóson* volt egyházlátogatás, a mikor a tiszászentmiklósi tót anyanyelvű hívek és a törökbecsei egyház közt fennálló controversia nyert elintézését. Hazatérőben az *antalfalvi* egyháztagok több százra menő sokasága várakozott a vasúti állomáson és szívből fakadt, meleg ovációban részesítette a kerület főpásztorát.

Templomszentelés. A tápiószentmártoni gyülekezet tetemes költséggel renovált templomát a bányakerületi püspök megbízásából *Sárhány Béla* pestmegyei főesperes november hó 9-én fogja szép rendeltetésének ismét átadni.

Tanítóválasztás. A kiszácsi egyház megüresedett tanítói állásra *Hyl Sándor* petróczyi tanítót hívta meg.

Lelkészaufatás. A tótpelsőci egyház nemrég megválasztott s. lelkész-hitoktatóját, *Kuszy Adolfot* Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök j. hó 6-án pappá avatta.

Lelkészmeghívás. A *kátyi* (Bácsi ehm.) evang. egyház a *Polereczky Pál* lelkész nyugdíjaztatása folytán megüresedett lelkészi állására j. 2.-ikán meghívás útján megválasztotta *Klein Ferenc* esperességi segédlelkészt. Az állás az új hívány értelmében megszünt kongruás lenni, amennyiben a hívek saját elhatározásuk és egyházszeretetből a lelkész fizetését 2000 K. készpénz-fizetésben és 1000 K.-t jövedelmező papi föld haszonélvezetében állapította meg.

Halálozás. *Claperéde Sándor* svájci tudós, a Magyar tudományos Akadémia kültagja, a Genfben élő magyarok protektora, a magyar nemzet s különösen a magyar ifjuság lelkes barátja, november 1-én, szombaton este Budapesten hirtelen elhunyt. Claperéde Sándor felesége magyar nő volt, aki a múlt év augusztusában halt meg Budapesten. Az ő révén szeretett meg bennünket s lett hűséges barátunkká. Most is azért tartozkodott nálunk, hogy részt vegyen a protestáns keresztény ifjusági egyesületek nemzeti gyűlésén, amelyen előadást is tartott, hogy érdeklődést keltsen a főváros protestáns társadalmában a budapesti református ifjusági egyesület iránt. Halála előkelő svájel és hazai rokonságán kívül mély gyászba borította az összes protestáns köröket. Temetése szerdán, nov. 5-én délután fél négy órakor ment végbe impozáns részvét mellett a farkastéri temetőben. A temetésen képviselve voltak a budapesti ref. egyház, a dunamelléki egyházkerület, az egyetemes konvent, a budapesti országos egyháztársadalmi egyesületek, a ref. főiskolák, Hódmezővásárhely, Arad és Hilti városa, illetve községe és ref. egyháza, a budapesti francia kolónia, az Akadémia stb. A halottasház előtt *Petri Elek* budapesti lelkész, egyházkerületi főjegyző mondott gyászbeszédet és imádságot, a sirnál pedig, amelybe feleségével együtt helyezték el a nagy halottat, dr. *Tari Imre* óbudai vallásnár mondott megkapó francia beszédet. *B. Papp Lajos* a Genfben tanult magyar diákok nevében mondott francia nyelvű, rövid búcsú-beszédet.

Halálozás. *Orgován* Mihály egyházunknak egy igen buzgó s lelkes gondnoka s hű tagja, a ki az egyház jólétéért igen sokat fáradozott november hó 1-én elhunyt Nagybecskerekén s ugyan ott temették el nagy részvét mellett november 2-án. Önzeiten földi sáfarkodását jutalmazza meg az Úr!

Iskolaavatás. A *szarvasi* nagy egyházközség 35-ik iskolájá avatta fel az egyházközség felügyelője, tisztviselői, tanácsosai és nagyszámu hívek jelenlétében *Kello* Gusztáv igazgató lelkész. Az iskola az u. n. *Inkey-Kákai* pusztán épült s nemeslelkű, áldozatkész egyháztagnaknak adakozása tette lehetővé felépítését. Özv. *Janurik* Mátyásné 6000 kor.-t, néhai *Borgulya* György 1 hold földet és sokan kisebb összegeket adományoztak a kb. 16000 kor. költséggel létesített modern népiskola céljaira. A tanítói állás fenntartásához évi 1000 kor. államsegélyt sikerült kieszközölni. — Legyen Istennek áldó kegyelme egyházunk ezen új ültetvényes kertjén s azokon, kik áldozataikkal, fáradozásaikkal hozzájárultak létesítése nehéz munkájához!

Hitünetefelt tanítók. A vallás és közoktatásügyi miniszter *Pós* Lajos soproni nyugalm-népiskolai igazgató tanítónak érdemei elismerésül nyugdíjba vonulása alkalmából „elismerő okirattal“ küldött, *Hammer* Gyula kőszegi tanítónak pedig sok évi odaadó és ügybuzgó, sikeres működéséért elismerését fejezte ki.

Értesítés. *Thébusz* János, néhai zólyomi lelkész, naplószerűleg megírta volt az 1891—1894-ki zsinati történetét. Ezen munkából van még néhány példány *Vitális* Gyula tótpelsőcezi lelkésznel s akik megszerezni kívánják a mult zsinati történetét — melynek bolti ára 10 K. volt —, nála megrendelhetik bérmentes küldés mellett 4 K. 60 fill.-ért.

A Magyarhoni Evangélikus Lelkésze-egyesület pénztárába október hó folyamán tagsági díjait a következő tagok fizették be

a) Alapító tagok 100 K.-val: *Raffay* Sándor (Budapest), *Bándy* Endre (Léva.)
b) Rendes tagok 4 K.-val: *Mikolás* Kálmán (Szilsárhány), *Rédei* Károly (Nagykároly), *Delinga* Sámuel (Felsőbotfalva), *Horváth* Dezső (Veszprém) *Uliesny* Endre János (Miklóshalom), *Szekerka* Pál (Lubcka), *Krahulecz* Aladár (Grinád), *Bódy* Pál (Tápiószele), *Scherer* Péter (Bácsfeketehegy), *Franz* Vilmos (Bártfa), *Kiss* István (Sámsonháza), *Kovács* Sándor (Pozsony), *Breyer* Jakab (Fertőmeggyes), *Plavetz* Gyula (Hódmezővásárhely), *Kruttchnitt* Ania (Soltvadkert), *Banczik* Samu (Rimakovka), *Morhás* Márton (Budapest), *Hérints* Lajos (Parád), *Jánossy* Lajos (Komárom),

Jeszenszky Gyula (Csővár), *Bartos* Pál (Péteri), *Jankó* Károly (Irsa), *Belicza* András (Sziráki), *Zettl* József (Csikostöttös), *Lányi* Alfréd (Kuczora), *Kalath* Károly (Szepestótfalu).

Pártoló tag (2 K.-val): *Hódmezővásárhelyi* ág. h. ev. egyházközség.

Alapszabályaink értelmében a tagsági díj november 1-ig befizetendő volt, kérem a tagtársakat, hogy tagsági díjait szíveskedjenek az egyesület pénztárába mielőbb beküldeni.

Tótpelsőcz 1913. november hó 1-jén.

Vitális Gyula egyesületi pénztáros.

Lelkészválasztás. A sárosi egyházmegyébe kebelezezt kükemezői egyházközség október hó 25-án választotta meg *Szent* Ivány József egyházmegyei felügyelő és *Halmi* Aladár lapsi lelkész, főesperesi megbízott kettős elnökle alatt lelkészét *Krecsméry* Gyula restéri lelkész személyében. A választás egyhangú volt. Az új lelkész hivatalát november hó folyamán fogja elfoglalni.

A Magyar Evangélikus Nőegyesületek Nemzeti Szövetsége 1913. évi november hó

6. 7-én Léván tartotta meg konferenciáját. A konferencia a következőképen folyt le: Nov. 5-én 1. Este 8 órakor közös vacsora volt a ref. egyház óvoda termében. 2. Kilenc órakor beszéd. „Mit várhatunk konferenciáinktól“, tartotta *Birtha* József lévai lelkész. 3. Ének és ima. Nov. 6-án. 1. Reggel fél kilenc órakor áhítat óra a ref. egyház imatermében a nők részére, vezető: *Szalay* Józsefné, nagybecskereki ref. lelkész neje. 2. Kilenc órától a nőegylet tagjai részt vettek az ez időben tartott barsi ref. egyházmegye közgyűlésén. 3. Tizenkét órakor közös ebéd a ref. egyház óvoda termében, melyen a nőegylet, az egyházmegye tagjai és más vendégek is részt vettek. Délután 2 órakor a nőegylet konferenciája a ref. egyház imatermében. 1. Ima, tartotta: *Dr. Kovács* J. István szatmári lelkész. 2. Bibliai beszéd tartotta *Szabó* S. Zsigmond bajkai lelkész. 3. Öröm a leányegyletben, tartotta: *Szalay* Teréz, a *Lorántffy* Zsuzsanna egyesület titkára. 4. Céltudatosság munkáinkban, tartotta *Megyeres* Béla ref. lelkész, a keresztyén ifjusági egyesületek titkára. 5. Keresztyén egyéni élet, tartotta: *Beck* Irén a tanítónők otthonának igazgatója. 6. Ima, tartotta: *Sörös* Béla losonci ref. lelkész. Este 8 órakor vallásos estély a ref. egyház imatermében. 1. Ének, előadták: a ref. leányegyesület tagjai. 2. Imádkozott: *Dr. Misléy* Sándorné. 3. Szavalt: *Frecska* Irén. 4. Szólóének: *Dus* Ilonától. 5. Beszédet tartott: ifj. *Viktor* János budapesti L. Zs. egyesület misszió lelkésze. 6. Ének, előadták a ref. leányegyesület tagjai. 7. Misszió köréből.

Előadták a „Lévai Ev. Misszió Füzérke tagjai, 8. Szavalt: Béres Margit. 9. Ének, előadták az ev. „M. F.“ tagjai. 10. Bibliát magyarázott: Dr. Kovács J. István, szatmári lelkész. 11. Szavalt: Bajkay Margit. 12. Ének, előadták a ref. leányegylet tagja. 13. Imádkozott: Patay Károly esperes. November 7-én. Reggel fél 9 órakor áhitat óra a nők részére a ref. egyház imatermében. Dezzete Dr. Misley Sándorné. Kilenc órakor a konferencia folytatása. 1. Imádkozott Megyeresy Béla lelkész. 2. Bibliai beszéd, tartotta: Czeglédy Sándor nagysallói ref. lelkész. 3. Benyomásaim az amerikai keresztyén élet munkái terén, előadta: Diktor Ella. 4. Az imádság erőforrásunk nehézségei közepette, előadta: Sörös Béla, lelkész. Fél 12 órakor a közgyűlést tartották meg a következő tárgysorozattal: 1. Titkár jelentése. 2. Nőegyleti kiküldöttek jelentése. 3. Indítványok. 4. Ima. Utána közébed a ref. egyház óvoda termében d. u. 1 órakor. Délután fél 3 órakor vasárnapiiskola előkészítése: id. Diktor János által. Fél 4 órakor a vasárnapiiskola vezetése, tanítása: id. Diktor János által. Este 6 órakor a ref. és ev. leányegylettel foglalkozás.

Szives kérelem. A múlt tavasszal szerény munkáimból néhány füzetet bátorkodtam mutatónba elküldeni kedves kollegáimnak s jó ismerőseimnek, azon reményben, hogy szerény irodalmi viszonyaink között kegyesek lesznek talán méltányolni az e némű tevékenységgel járó szellemi és anyagi áldozatot. Miután nekem a nyomdával szintén elszámolásom van, talán nem veszik rossz néven, ha ez uton kérem fel azokat, a kiket illet, hogy ne terheltessenek a füzetek borítékján megjelölt csekély összeget kezeimhez juttatni.

Nyiregyháza 1913 okt. 30.

Paulik János, ev. lelkész.

Tanítóink a theológián. E b. lapok múlt számának „Belélet“ rovatában „*Ki lehet ev. theol. akad. hallgató?*“ címmel és „*Veritas*“ aláírással egy meglehetősen személyeskedő izü közlemény jelent meg. A cikk veleje az, hogy a (nagyobbára kitünő oklevéllel bíró) fiatal tanítókat nem kell fölvenni a theológiákra. Mert hát „figyelemreméltó tünet, hogy a midőn a lelkészi karunk is a hazai theol. tudomány nivójának emelése okából az ev. theol. fakultás felállítását kitaróan szorgalmazza, akkor *ilyen hivatlan és épen nemkívánatos elemeket* (sic) engedünk theol. főiskoláinkba bejönni!“ Majd így folytatja, hogy „a komoly, nemes ambiciónak barátai vagyunk, de a könnyű szerrel való törtetésnek, stréberségnek (sic) segédkezet nem nyújthatunk.“ Dégül a névtelen cikkíró kéri az illetékes fórumokat, hogy az ilyen

„cimzetes theologusnak“ jelenikezett tanítók az éretts. vizsgákon „kedvezményes eljárásban“ ne részesüljenek, s „E. A. (Eperjesen), Cz. A. (Pozsonyban) és társaik az éretts. (bizonyítvány) megszerzéséig az illető theol. akademiákról távozzanak.“ Nem tudom pap, vagy tanító írta-e konkrét esetek és nevek megnevezésével „*Veritas*“ kényelmes és felelőtlen álarc alatt e személyeskedő izü és igazán szeretetlen sőt türelmetlen kis cikket. Vele teljesen ellenkező állásponton vagyok. Nagyon is „hivatottnak sőt kívánatosnak“ tartom a pap és a tanító békéje szempontjából az eklézsiákban a rend szerint jeles képzettségű tanítói „elemnek“ (sic) a theológiákra való jelentkezését, és eljárását igenis „ambiciónak“ és korántsem „könnyűszerrel való előretörtetésnek“ vagy pláne „stréberségnek“ minősíteni. Legalább Eperjesen, a hol örömiinkre többen is vannak ily tanítók, az ifjuság legkomolyabb elemét, szinte savát képezik, kik nem „4 hónap“, hanem legalább is 1 év múlva teszik le utólag az éretts. vizsgálatot és lesznek rendes hallgatókká. Ez az igazság, a többi csupa vádaskodás. Eperjesen 1913 nov. 4.

Dr. Szlávik Mátyás.

Helyt adtunk e cáfozó soroknak is, a melyek a *Veritas* cikkét személyeskedőnek, türelmetlennek és vádaskodónak mondják. Hát személyeskedő nem volt, mert a g ha ismeri a cikkíró azokat a hallgatókat; türelmetlennek sem mondható, mert azzal, hogy az akadémiainak színvonalát védi s csak a szabály szerinti hallgatókat kívánja ott látni, a kiknek egyedül lehet joguk a „theol. akad. hallgató“ címhez, azzal még nem türelmetlenkedik. Vádat meg egyáltalán nem emel, ha csak azt nem, hogy az illető dékánok, vagy igazgatók eltértek a szabálytól, a mikor ezen fiatal embereket felvették talán csak azért, hogy az akadémia hallgatóinak létszámát gyarapítsák. Mert — boesánatot kérek Dr. Szlávik Mátyás volt tanáromtól és a többi tanár urtól — a felszólalónak teljesen igaza volt. Itt nem a pap és tanító közötti jó vagy rossz viszonyról van szó, ez teljesen indokolatlan és erőszakos bele-, sőt félre magyarázása a dolognak. Az akadmiákon nincs pap és nincs tanító, hanem hallgatók, tanulók vannak. A lényeg az s erre tessék súlyt helyezni, hogy — még ha a szabály megengedné is — *képes-e valaki a latin és görög nyelvnek minden ismerete nélkül* a theol. akadémián egy előadást is megérteni?! S egy 4 polgári és tanítóképzőt végzett fiatal ember képes ott valamit tanulni?! Azután a másik — tegyük fel, hogy nem 4 hónap, hanem 1 év alatt akar az illető levizsgázni a latinból és görögből, hát ezt is lehetségesnek méltóztatik tartani?! S még e mellett talán ráér theológiát tanulni és colloquálni is?!

Ne alacsonyítsuk le már, ké em, annyira sem az érettségét, de a theológiáts em. Szerk.

A reformációi ünnepélyekről szóló s köszönettel vett tudósítás helyszüke miatt a jövő számban fog megjelenni.

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS
NOSZKÓ ISTVÁN LAPTULAJDONOS.

Pályázatok és hirdetés.

Pályázat. A losonci ev. egyház november 1-re **segédlelkésszt** keres. Javadalmazása évi 1000 korona készpénz és lakás jutással. A jelentkezőknek bővebb felvilágosítást ad —
Losonc 1913 október hó

Wolf József
lelkész

2-2

Pályázat tanári állásra. A nyiregyházi ág. hitv. evang. főgimnázium kormányzó tanácsa pályázatot hirdet az elhalálozás folytán megüresedett **történelem—földrajzi** tanszékre. Az állás egyelőre helyettes tanárral töltetik be, kinek javadalmazása havi 160 korona előleges részletekben.

A mindenesetre protestáns, első sorban ág. h. evang. legalább szakvizsgálatot telt pályázók megfelelő okiratokkal folszerelt pályázati kérvényüket a nyiregyházi ág. h. evang. főgimnázium kormányzó tanácsához intézve f. évi november hó 12-ig Leffler Sámuel főgimnáziumi igazgató címére küldjék be. A megválasztandó tanár állását f. évi november hó 15-én tartozik elfoglalni.
Nyisegyháza, 1913 október 31-én n

Dr. Meskó László,
főgimnáziumi felügyelő

1 1

Hirdetés. Egy 16 éves intelligens magyar félárva leánynak szolid uri családnál helyet keresek, a hol mint házikisasszony vagy gyermekleány nyerne alkalmazást s családtagtagnak tekintetnék. Megjegyzem, hogy irodában is alkalmazható a gép és gyorsírást tudja. Megkereséseket a szerkesztőkiadóhoz kérem. **Noszkó I.** ev. lelkész.

Pályázat. A bácsi ev. esperesség **segédlelkésszi** állására pályázatot hirdetek.

A segédlelkész kötelessége az egyházmegyei iroda teendőinek végzésén kívül a helyi lelkészi és hitoktatói szolgálat egy részének teljesítése, javadalma az egyházmegye pénztárából 1100 K., az állami káplán-kongruából 500 K., hitoktatási díjból 400 K., összesen 2000 K.

Pályázóktól megkívántatik, hogy a **magyar és német** nyelvet szóban és írásban teljesen bírják. Aki a **tót** nyelvet is tudja, előnyben részesül.

Oklevél és működési bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványok f. hó 23-ig alulírott nál nyújtandók be.

Az állás **december 1-jén** foglalandó el.
Ujverbász, 1913 november 4-én.

Wágner G. Adolf
bácsi főesperes.

Ervényes 1913. október 1-től

Magyar királyi államasutak menetrendje a BUDAPEST - HATVANI vonalon.

Állomások	Hatvan felé										Hatvanról Budapest felé												
	Szv	Gyv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv			
Budapest k. p. ll. i.	310	302	1512	312	404	318	320	322	110	324	308	326	640	700	330	332	1514	334	336	338	422	338	422
Rákospalotya	601	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gödöllő	642	704	744	817	912	964	1038	1112	1186	1260	1334	1408	1482	1556	1630	1704	1778	1852	1926	2000	2074	2148	2222
Hatvan	751	735	817	—	009	1057	249	231	—	313	419	525	631	737	843	949	1055	1161	1267	1373	1479	1585	1691
Állomások	Vv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Szv	Gyv	Szv	Gyv
Hatvan	222	07	—	—	436	—	—	547	559	645	730	850	—	1205	1303	—	—	520	600	626	657	—	823
Gödöllő	348	427	441	—	532	558	615	648	705	740	820	931	1103	1057	1140	—	—	416	629	651	722	756	858
Rákospalotya	438	508	526	536	—	642	706	—	749	821	900	1003	1146	146	—	—	—	355	501	519	—	—	845
Budapest k. p. ll. c.	510	530	550	600	650	705	730	740	815	845	925	1020	1210	210	220	—	—	420	525	525	820	850	1045

A 330. sz. vonat Bp.-Józsefváros p. u.-ból indul és a 311. sz. vonat Bp.-Józsefváros p. u.-ra érkezik s csak hétköznapokon közlekedik.

Az „Igehirdető“ 11-dik füzeté megjelent Révész János ev. lelkész Soltész Elemér ref. lelkész szerkesztésében a következő tartalommal: Néhai Zábrák Dénes volt soproni ev. lelkész: Egyházi életünk fogvatkozásai (Vasárnapi). — Lukácsy Imre dunavecsei ref. lelkész: Engedjétek hozzám jöni a gyermekeket (Vasárnapi). — Beyer Fülöp marosvásárhelyi ev. lelkész: Az emberi nyelvről (Vasárnapi). — Dr. Nánássy Lajos perth-amboyi ref. lelkész: Mikor esteledni kezd (Vasárnapi). — Kiss Samu nagybarátfalui ev. lelkész: Vigyázatok! (Egyházi év utolsó vasárnapján) — Nánai Béla kiskunhalasi ref. vallásnár: Az első bűnös (Vasárnapi). — Kund Sámuel répezelaki ev. esperes-lelkész: Jön a Király (Adventi) Melléklet Soltész Elemér: A mi szolgálatunk (Kongresszusi egyházi beszéd). Kiadóhivatal Nagybánya Hid-utca 19 sz. Előfizetési ára: egész évre 12 korona.

Ujdonságok!!!

A keresztyénség előállása

Irta: Dr. Lencz Géza theol. tanár.
Ára 1 korona.

„Hittem azért szóltam“

Irta: Dr. Makkai Sándor.
Ára 1 korona 20 fillér.

Iskola és jellem

Irta: Foerster Frigyes Vilmos.
Ára 6 korona.

Kóka Lajos

prof. irányu könyvkereskedésében,
Budapest, IV. Károly-utca 1. százm.

Legrégebbi harangöntőde

alapítva 1793 évben
baktai

EGRY FERENC

Kisgejőcz (Ungary)

Budapest, VI.,

Lehel-utca 8.

Budapesti telefon 25-37

harang és ércöntőde, cs. és kir. szabadalmazott
harang felszerelések, vas harangláb gyár.

Kitüntette: Páris 3 drb érem. Varsaille 1, Moszkva 2, Bécs 2,
Budapest 4, Szeged 1, Székesfehérvár 4, Kecskemét 1, Pécs 1.
Hódmezővásárhely arany oklevél. Békésm gazd. egyesület. Or-
szágos gazd. egyesület. Győrvidéki gazdasági egyesület. Or-
szágos Ipari egyesület. Országos vas- és fém. pari kiállításokon dísz-
érem Ezenfelül 3 darab érdemkereszt, egy a sófiái érsektől.

Toronyórákat

gyárt elsőrendű kivitelben,
jótállás mellett

NADLER ÉS DR. SCHÖNFELD

LEUCWIGLER P. E. utódai

Budapest, VII., Práter-utca 9 sz.

Alapított 1891. Telefon 14-37.

Képes árjegyzéket és költségsze-
tést díjtalanul küld.

Butor

részletre és készpénzért
igen jutányos árban kapható:

KOVÁCS MIHÁLY

butorraktárában

Budapest, VII. Tökölj-ut 22 sz.

a Központi pályaudvar közelébe
E lapra hivatkozók 10 százalékos
árengedményben részesülnek!

STELCZER KÁROLY

műasztalos, oltár-
építő és templombe-
rendezési vállalata

GYŐR,

Kossuth Lajos-utca 24. sz.

Telefon 578.

Telefon 588

HARANG-GYÁR.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára

Budapest, VI., Frangepán-u. 77. (saját ház.)

B. U. R. villamos vasút (örház) megállóhely.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: új
harangok öntését, régi harangok átöntését. Régi haran-
gok átszerelését, legújabb — általam tökéletesített —
rendszerű forgatható vaskoránára; továbbá készít álló és
fekvő harangvasállványokat.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Kívánatra saját költségemen a helyszíntre utazom.

TELEFON 174-16.

NOVOTNY ANTAL
harangöntőde és
vasharanglőhgyár
Temesvár, Gyár-
város.

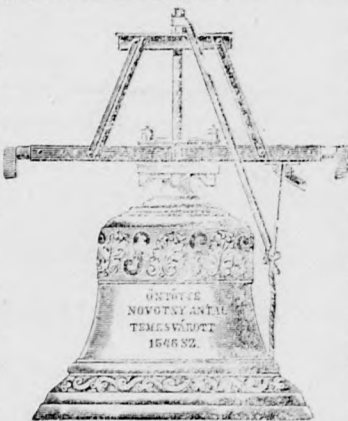
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját találmányu

új modoru áfilyukaszfoff harangjait,

melyek felső részükön a hegeüéhez hasonló 8 elű nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangnak, mint a régi modoruknak. Uj szerkezettű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglőlőket.

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1886. orsz. kiállításán mille tiumi nagy éremmel kitüntette.

Orgonaépítési műintézet

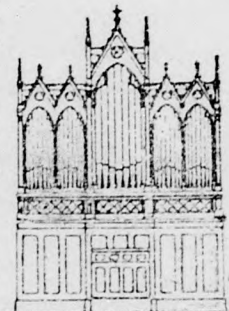
Rieger Ottó

hazánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, X., Szigligeti utca 29. szám.

Cs. és kir. udvari szállító, a Ferenc József-rend lovagja A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntette.

— Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csörendszerű (pneumatikai) tartós nemeshangú orgonákat szállít. 38 év óta 1600 orgonát — köztük a király orgonáját amely mű 80 változatú és villanyerőre van berendezve — szállított. — Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes pontossággal teljesít

☞ Tervezetsket és mintarajzokat ☞
☞ kívánatra díjmentesen küld. ☞

Pontos és legjobb **órák** 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, úrvacsora-kelyhek, keresztelő kannák oltári gyertyatartók borkanecók. Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, china-ezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos érek!

Egyes nyomda. Rákosliget Budapest mellett.